

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรรายบุคคลธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดจันทบุรี ผู้ศึกษาได้ทำการทบทวนกรอบแนวคิดทางทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ได้ทบทวนประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อ ทฤษฎีว่าด้วยอุปสงค์สำหรับปัจจัยการผลิต ทฤษฎีอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตร ทฤษฎีปริมาณเงินทุนให้กู้ ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยคลาสสิก ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อ

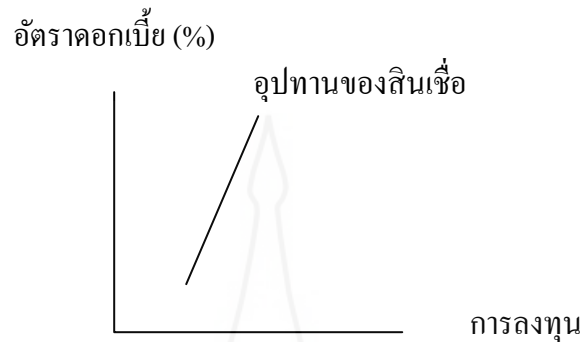
1.1 ความหมายของสินเชื่อ

สินเชื่อ หมายถึง อำนาจในการเข้าถึงการใช้ทรัพยากร โดยสัญญาว่าจะชดใช้คืนในอนาคต โดยสินเชื่ออาจอยู่ในรูปของสินค้าและบริการหรืออยู่ในรูปของเงินก็ได้ เช่น การขอยืมเพื่อนบ้านมาบริโภคและหาмаคืนในภายหลัง หรือการได้รับสินเชื่อเป็นเงินสดหรือเงินเบิกเกินบัญชีจากบัญชีกระแสรายวันจากธนาคารพาณิชย์ โดยมีข้อตกลงที่จะชำระคืนในอนาคตตามที่ตกลงกันเป็นต้น

อุปสงค์ต่อสินเชื่อ หมายถึง ความต้องการสินเชื่อจากสถาบันการเงินอาจอยู่ในรูปของสินเชื่อเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น เพื่อการบริโภคและการลงทุน การศึกษาอุปสงค์ต่อสินเชื่อจึงมักคำนึงถึงอุปสงค์ต่อการลงทุนของภาคเอกชน โดยอุปสงค์ต่อการลงทุนนั้นหมายถึง ความเต็มใจหรือความต้องการที่จะลงทุนของผู้ลงทุน

อุปทานของสินเชื่อ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินที่จะให้กู้และอัตราผลตอบแทนหรืออัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินจะได้รับ ทั้งนี้ สถาบันการเงินต้องคำนึงถึงต้นทุนของตนตั้งแต่ต้นทุนในการระดมทุนเช่น อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ต้นทุนในการดำเนินการต่าง ๆ โดยทั่วไปมักนึกถึงปริมาณเงินที่สถาบันการเงินสามารถระดมทุนเข้ามาได้ เช่น ปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนที่จะนำไปให้ลูกค้าของสถาบันการเงิน เช่น นักลงทุนมาขอู้ และตามทฤษฎีแล้วประชาชนก็อาจมีความต้องการฝากเงินมากขึ้นเมื่ออัตรา

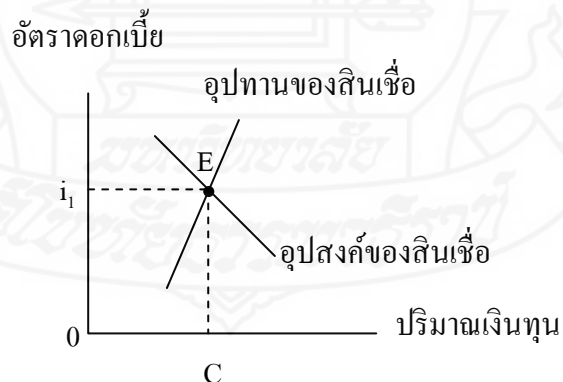
ดอกเบี้ยเงินฝากสูงขึ้น และฝากเงินน้อยลงหากอัตราดอกเบี้ยลดลง เส้นอุปทานจึงเป็นเส้นที่มีความชันเป็นบวกดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 อุปทานของสินเชื่อ

สินเชื่อกับอัตราดอกเบี้ยในตลาดสินเชื่อ

การปรับตัวของกลไกตลาดเพื่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างอุปสงค์และอุปทานในตลาดการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินจะเกิดขึ้นได้ โดยอาศัยการปรับตัวของราคาของการให้สินเชื่อ ทำให้การจัดสรรทรัพยากรมีประสิทธิภาพ เปรียบเสมือนตลาดสินค้าซึ่งมีราคาสินค้าเป็นตัวปรับอุปสงค์และอุปทานของสินค้าให้เข้าสู่ภาวะดุลยภาพ แต่ในกรณีนี้ราคาของสินเชื่อนั้นหมายถึง อัตราดอกเบี้ยนั่นเอง

ภาพที่ 2.2 อุปสงค์ อุปทานและดุลยภาพของตลาดสินเชื่อ

จากภาพที่ 2.2 แสดงถึงอุปสงค์และอุปทานของสินเชื่อโดยรวม อุปสงค์จะลดลงจากซ้ายไปขวา เนื่องจากหากอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูงความต้องการขอสินเชื่อก็จะน้อย เพราะมี

ต้นทุนที่สูง แต่หากอัตราดอกเบี้ยต่ำอุปสงค์ต่อการขอสินเชื่อก็จะเพิ่มขึ้น ส่วนด้านอุปทานของสินเชื่อจะพิจารณาจากปริมาณเงินออมในระบบซึ่งหากอัตราดอกเบี้ยสูงก็มีแนวโน้มที่ประชาชนจะออกเพิ่มมากขึ้นเพื่อจะได้รับผลตอบแทนในอนาคต และเมื่อพิจารณาจากทั้งอุปสงค์และอุปทานจะเป็นได้ว่าระดับอัตราดอกเบี้ยที่ทำให้เกิดดุลยภาพในตลาดสินเชื่อคือระดับ i_1 เพราะหากดอกเบี้ยสูงกว่าระดับนี้ ก็จะเกิดเงินออกส่วนเกิน ผู้ให้กู้ก็อาจจะยอมลดอัตราดอกเบี้ยลงมา ในขณะที่เดียวกันผู้กู้ก็จะเรียกร้องให้ลดอัตราดอกเบี้ยลง ในทางตรงข้ามหากอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าระดับ i_1 จะมีผู้กู้บางส่วนไม่สามารถกู้เงินได้เพราะอุปทานมีน้อย ผู้กู้ก็อาจเสนออัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นเพื่อที่จะแย่งชิงเงินกู้ขึ้นมา ในขณะเดียวกันผู้ให้กู้ก็จะเรียกร้องอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นเช่นกัน (รพีสุภา หวังเจริญรุ่ง, 2547 : 47 - 51)

สินเชื่อแบ่งตามประเภทได้ 2 ลักษณะ คือ แบ่งตามระยะเวลาของสินเชื่อ และแบ่งตามวัตถุประสงค์ของสินเชื่อ

1. การแบ่งสินเชื่อตามระยะเวลา ปกติจะแบ่งออกได้เป็นสามประเภท คือ

1.1 สินเชื่อระยะสั้น เป็นสินเชื่อที่ต้องใช้คืนภายในเวลา 1 ปี ส่วนมากนำไปใช้เพื่อการดำเนินกิจการฟาร์มในด้านค่าใช้จ่ายการผลิต เช่น ซื้อปุ๋ย ค่าจ้างแรงงาน และปัจจัยการผลิตอื่น ๆ

1.2 สินเชื่อระยะปานกลาง เป็นสินเชื่อที่ต้องใช้คืนภายในเวลา 3 ปี โดยเกษตรกรจะนำไปใช้ในการซื้อเครื่องมือการเกษตร เช่น เครื่องฉีดยาฆ่าแมลง เครื่องสูบน้ำ หรือซื้อปศุสัตว์เพื่อใช้งาน

1.3 สินเชื่อระยะยาว เป็นสินเชื่อเพื่อการลงทุน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาหลายปีกว่าจะให้ผลตอบแทน และผลตอบแทนดังกล่าวจะมีเวลานาน เช่น ซื้อที่ดิน ปรับปรุงที่ดิน เครื่องมือการเกษตร และการกู้เพื่อประกอบการผลิตการเกษตร คือ การเลี้ยงสัตว์ การทำสวนยางพารา เป็นต้น

2. การแบ่งสินเชื่อตามวัตถุประสงค์ของเงินกู้ แบ่งออกเป็น

2.1 สินเชื่อเพื่อการผลิต หรือสินเชื่อเพื่อการดำเนินกิจการผลิตในฟาร์ม ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นการดำเนินการ (หรือเป็นลักษณะของสินเชื่อระยะสั้น) กล่าวคือ เป็นสินเชื่อที่ใช้ไปในการซื้อปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และการจ้างแรงงาน เป็นต้น นอกจากนั้นสินเชื่อเพื่อการผลิตอาจจะมีลักษณะเป็นการลงทุน (หรือเป็นลักษณะของสินเชื่อระยะยาว) เช่น การลงทุนในการปรับปรุงที่ดินหรือการชลประทาน การซื้อที่ดิน และการซื้อเครื่องจักรเครื่องมือถาวรที่จะต้องลงทุนเป็นจำนวนมาก

2.2 สินเชื่อเพื่อการบริโภค หมายถึง สินเชื่อเพื่อใช้ในการบริโภคภายในครัวเรือนของเกษตรกรเอง เช่น เพื่อซื้ออาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นต้น

โดยปกติเกษตรกรมีความต้องการสินเชื่อทั้งสองประเภทในทางปฏิบัติการใช้สินเชื่อจะมีปัญหาการนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ กล่าวคือ ในบางครั้งเกษตรกรอาจนำเอาเงินกู้ซึ่งเป็นเงินกู้เพื่อการผลิต ไปใช้ในด้านกรบริโภคในครัวเรือนของตน การกู้ยืมดังกล่าวจะไม่ทำให้การผลิตของเกษตรกรเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด ปัญหาดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งผลที่ตามมาคือภาระหนี้สินของเกษตรกรจะมีมากขึ้นเนื่องจากใช้หนี้คืนไม่ได้

ฟิชิต ธาณี (2530 : 14) ได้ให้ความหมายของสินเชื่อว่า สินเชื่อ (credit) หมายถึง ความเชื่อถือซึ่งทำให้บุคคลฝ่ายหนึ่งยอมรับสิ่งของ (goods) การบริการ (services) หรือเงิน (money) จำนวนหนึ่งให้เพื่อประโยชน์ของบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ระยะเวลาหนึ่ง ลักษณะสำคัญของสินเชื่อก็คือ สิ่งของ หรือบริการ หรือเงินจำนวนหนึ่ง ในปัจจุบันและแลกเปลี่ยนกับสิ่งมีค่าเท่ากันในอนาคต หรืออีกนัยหนึ่งคือการให้เวลาในการชำระหนี้ เช่น การซื้อขายเงินเชื่อมีข้อตกลงให้ผู้ซื้อชำระราคาในวันหน้า หรือการกู้ยืมเงินซึ่งมีข้อตกลงให้ผู้กู้คืนเงินกู้เมื่อถึงกำหนด ในภาษาเหล่านี้เรียกว่ามีการให้สินเชื่อหรือเครดิตแก่กัน การที่ผู้ขายหรือผู้ให้ยอมตกลงเช่นนี้ก็เพราะเชื่อถือในคุณสมบัติส่วนตัวของผู้ซื้อหรือผู้กู้ว่า เป็นผู้มีความซื่อตรงในการชำระหนี้และเชื่อถือว่าผู้ซื้อหรือผู้กู้มีทรัพย์สิน หรือรายได้พอที่จะชำระหนี้้นั้นเมื่อถึงกำหนด ตลอดจนเชื่อถือในอำนาจของศาลที่จะบังคับให้เป็นไปตามสิทธิเรียกร้องของตนเองด้วย สินเชื่อย่อมมีมูลฐานอยู่ที่ค่าทรัพย์สินที่มีอยู่จริง หรือที่จะมีมาในอนาคตซึ่งเป็นหลักประกันโดยตรง หรือโดยปริยายในการชำระค่าแลกเปลี่ยนสินเชื่อนั้น

ดารณี พัทธวิบูลย์ (2532 : 1-3) ได้ให้ความหมายสินเชื่อ (credit) ที่มีมาจากคำภาษาละตินว่า credere ซึ่งเป็นคำผสมระหว่างภาษาสันสกฤต crad แปลว่าความเชื่อถือไว้วางใจ กับภาษาละติน do แปลว่า ทำให้เกิดหรือมอบ จะเห็นได้ว่าที่มาของคำว่าสินเชื่อนั้นมาจากรากฐานเดียวกัน คือ ความเชื่อถือและไว้วางใจ

1.2 ทฤษฎีว่าด้วยอุปสงค์สำหรับปัจจัยการผลิต

อุปสงค์สำหรับปัจจัยการผลิต คืออุปสงค์สืบเนื่องที่ขึ้นอยู่กับระดับผลผลิตของหน่วยผลิตและต้นทุนของปัจจัยการผลิต เนื่องจากทุนหรือสินเชื่อเป็นปัจจัยหนึ่งที่ใช้ในการผลิตในการผลิตเกษตรกรมีเป้าหมายเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด หรือเสียต้นทุนต่ำสุด ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อของเกษตรกร อธิบายได้โดยใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ผลิตในการ

ได้มาซึ่งอุปสงค์สำหรับปัจจัยการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่เสียต้นทุนต่ำสุด เมื่อกำหนดจำนวนผลผลิต (Minimize costs of producing output) (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน , 2541 : 95)

$$\begin{aligned} \text{Min } C &= P_L \cdot L + P_K \cdot K \\ \text{s.t. } Q &= Q(L, K) \\ L &= P_L \cdot L + P_K \cdot K + \dots (Q(L, K)) \end{aligned}$$

ห1 First order condition

$$\partial L / \partial L = P_L - \lambda \frac{\partial Q}{\partial L} = 0 \quad (1)$$

$$\partial L / \partial K = P_K - \lambda \frac{\partial Q}{\partial K} = 0 \quad (2)$$

$$\partial L / \partial \lambda = Q_0 - Q(L, K) = 0 \quad (3)$$

นำสมการ (1) หาร สมการ (2) จะได้

$$\frac{P_L}{P_K} = \frac{\partial Q}{\partial L} / \frac{\partial Q}{\partial K}$$

$$\frac{P_L}{P_K} = \frac{K}{L}$$

$$L = \frac{P_K \cdot K}{P_L}$$

นำ L , K แทนในสมการ (3)

$$\begin{aligned} \text{จะได้ } L^* &= f(P_L, P_K, Q) \\ K^* &= f(P_L, P_K, Q) \end{aligned}$$

ซึ่ง L^* และ K^* คือ อุปสงค์ของปัจจัยการผลิต (Demand for input)

โดยที่ L^* คือ อุปสงค์ของแรงงาน

K^* คือ อุปสงค์ของทุน (เงินทุน)

P_L คือ ค่าจ้างแรงงาน

P_K คือ อัตราดอกเบี้ย

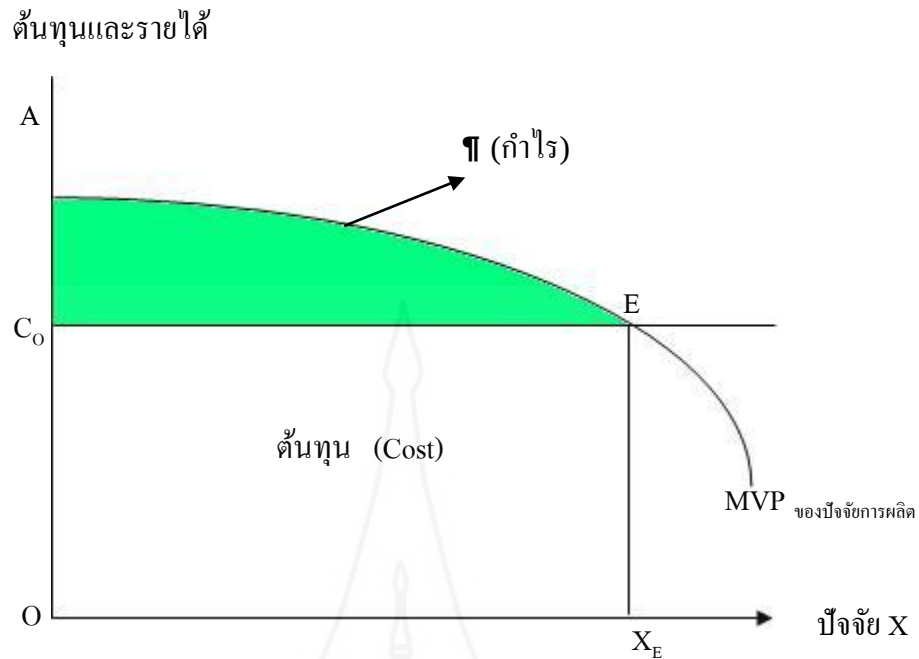
Q คือ ปริมาณผลผลิต

จากฟังก์ชันอุปสงค์ปัจจัยการผลิต ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อเงินทุนคือ ปริมาณผลผลิต และราคาปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย อัตราดอกเบี้ยและค่าจ้างแรงงาน การศึกษาในครั้งนี้ได้นำตัวแปรอัตราดอกเบี้ย ค่าจ้างแรงงาน และปริมาณผลผลิต มาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรรายบุคคล

ในการผลิตสินค้าหรือบริการ เงินทุนเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดแคลนเงินทุน ดังนั้นจึงมีความต้องการสินเชื่อเพื่อการเกษตร ความต้องการเงินทุนในการผลิตสามารถอธิบายได้โดยใช้ทฤษฎีอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตร (ทองโรจน์ อ่อนจันทร์, 2530: 104 -109)

1.3 ทฤษฎีอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตร (Demand of Credit)

อุปสงค์สินเชื่อการเกษตร หมายถึงความต้องการสินเชื่อเพื่อการเกษตรจากสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่ให้สินเชื่อแก่เกษตรกร เช่น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สถาบันเงินกู้ในครอบครัว เป็นต้น ทฤษฎีอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตร กล่าวว่า การใช้ทรัพยากรในการผลิตนั้น จุดที่จะทำให้ผลตอบแทนสูงสุดอยู่ที่รายรับเพิ่มหรือมูลค่าเพิ่มของปัจจัยการผลิต (Marginal Value Product : MVP) นั้นเท่ากับราคาของปัจจัยการผลิตในภาพที่ 2.1 สมมติให้ผู้ผลิตใช้ปัจจัย X ในการผลิต จุดที่จะทำให้ผลตอบแทนสูงสุดอยู่ ณ ระดับที่ $MVP_x = P_x$ ณ จุดนี้เป็นจุดการผลิตที่เหมาะสมของผู้ผลิต โดยผู้ผลิตใช้ปัจจัย X จำนวน X_E หน่วย

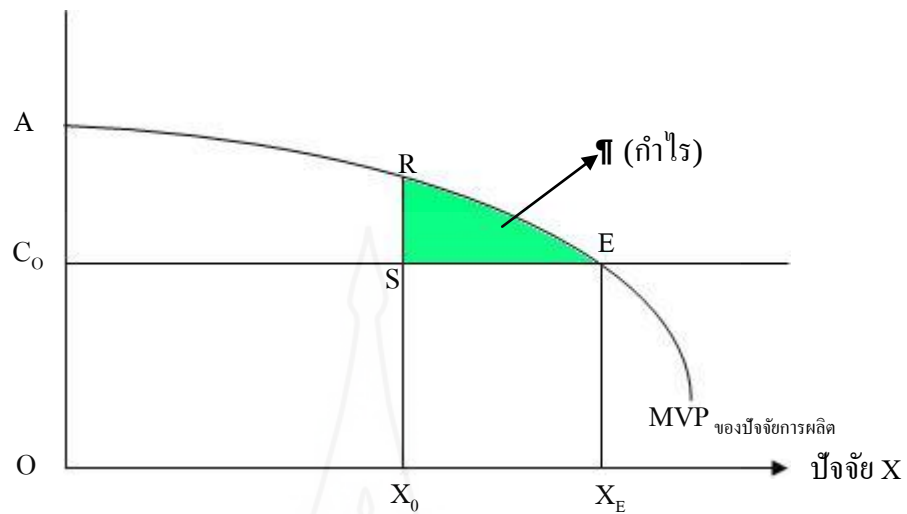
ภาพที่ 2.3 การใช้ปัจจัย x เมื่อเงินทุนไม่จำกัด

ในที่นี้สมมติว่าปุ๋ย คือทรัพยากรที่ใช้การผลิต จุดที่จะให้ผู้ผลิตได้รับผลตอบแทนสูงสุด อยู่ที่ รายรับเพิ่มของผลผลิตที่เกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ($MVP_x = P_x$) ในที่นี้ ราคาปัจจัย X คือ C_0 จุดเหมาะสมของการใช้ปัจจัย X คือ X_E

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น มีข้อสมมติว่าเงินทุนที่จะนำมาซื้อปัจจัย X เพื่อให้ได้กำไรสูงสุดนั้นมีไม่จำกัด ดังนั้นเกษตรกรจะใช้ปัจจัย X ในการผลิตสินค้า ณ ระดับ X_E ในภาพที่ 2.1 กรณีนี้อำไรที่เกิดขึ้นคือพื้นที่ AC_0E และ ต้นทุน คือพื้นที่ OC_0EX_E

อย่างไรก็ตาม ในสภาพที่เป็นจริง เกษตรกรผู้ผลิตมักจะขาดแคลนเงินทุนที่จะซื้อปัจจัยการผลิตในระดับที่จะทำให้รายได้ในการผลิตสูงสุด ดังภาพที่ 2.4 สมมติให้เกษตรกรมีเงินที่จะซื้อปุ๋ยได้เพียง X_0 กรณีนี้อำไรที่เกิดขึ้นคือพื้นที่ AC_0E และ ต้นทุน คือพื้นที่ OC_0EX_E ซึ่งจะทำให้กำไรของเกษตรกรลดลงเท่ากับ RSE

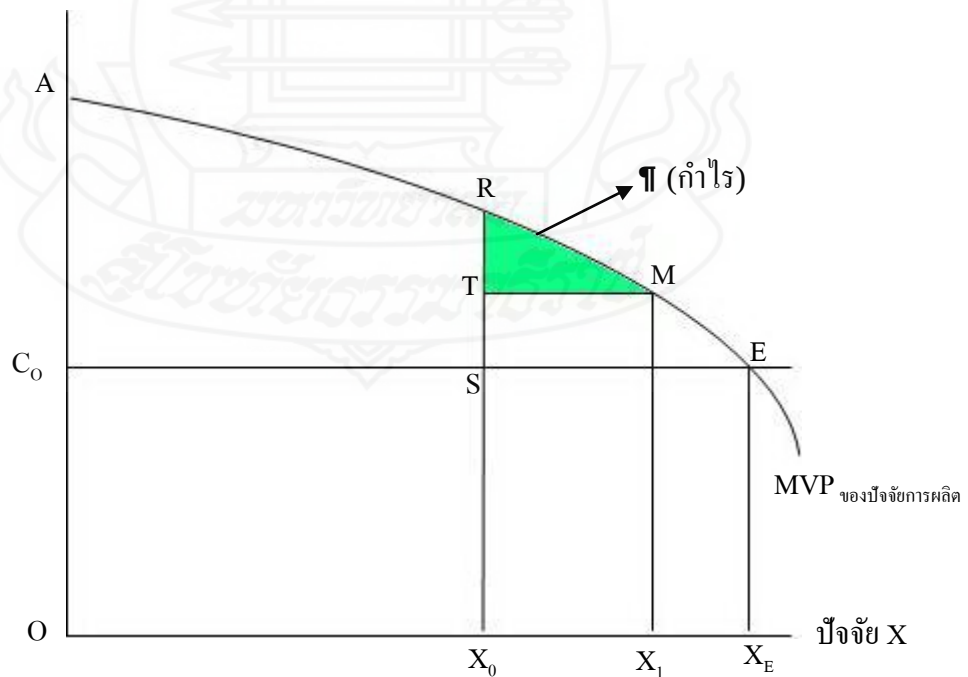
ต้นทุนและรายได้

ภาพที่ 2.4 การใช้ปัจจัย X เมื่อเงินทุนจำกัด

ในกรณีที่เกษตรกรสามารถกู้ยืมเงินมาซื้อปัจจัย X ได้ เขาสามารถที่จะใช้ปัจจัย X ได้มากขึ้นซึ่งมากกว่า X_0 อย่างไรก็ตาม การกู้ยืมนี้จะทำให้ต้นทุนของปัจจัย X สูงขึ้นเท่ากับอัตราดอกเบี้ยที่เกษตรกรจะต้องจ่ายออกไป หากอัตราดอกเบี้ยสูง กำไรที่เกษตรกรจะได้รับก็จะลดลงและการใช้ปัจจัย X ก็จะลดลงเมื่อเทียบกับกรณีที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำ ดังภาพที่ 2.5

ต้นทุนและรายได้

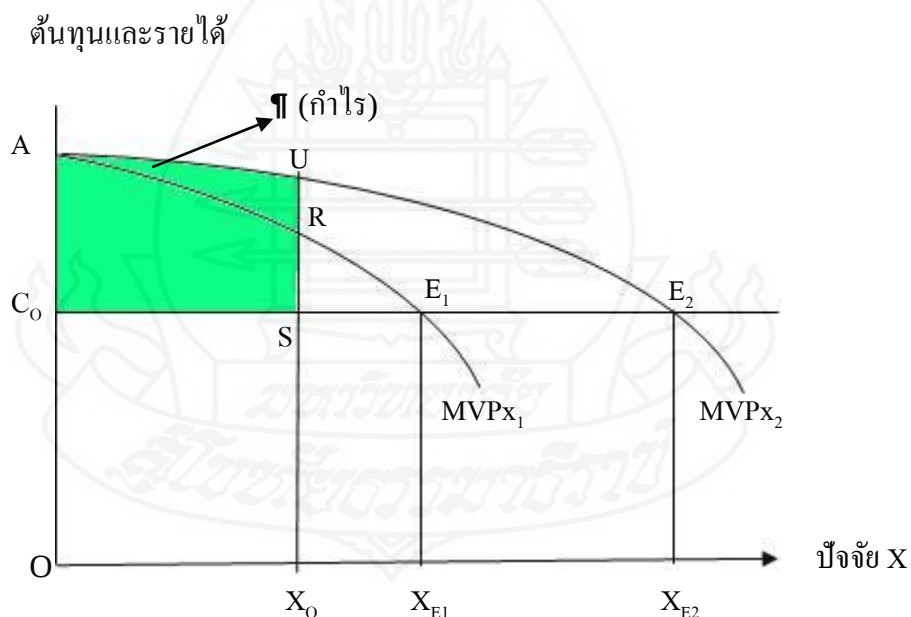

ภาพที่ 2.5 การใช้ปัจจัย x เมื่อมีการกู้ยืมเงิน

ภาพที่ 2.5 เป็นกรณีที่เกษตรกรกู้ยืมเงินมาทำการผลิตโดยจ่ายอัตราดอกเบี้ย ST เกษตรกรจะใช้ปัจจัย X ณ ระดับที่รายได้สูงสุด คือ OX_1 ถ้าไรที่เกิดขึ้นจากการใช้ปัจจัยปัจจัยการผลิตโดยการกู้ยืมเงินมาใช้ในการผลิต คือ RTM จะเห็นว่าแม้การกู้ยืมจะทำให้การใช้ปัจจัย X ต่ำกว่า X_E แต่สินเชื่อดังกล่าวทำให้เกษตรกรสามารถเพิ่มการผลิตและเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรได้

อย่างไรก็ตาม ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงไปเรื่อย ๆ ก็อาจจะทำให้การผลิตลดลงไปในทิศทางตรงข้ามกัน เพราะเกษตรกรจะใช้ปัจจัย X น้อยลงไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึง ณ ระดับหนึ่งเกษตรกรอาจไม่กู้ยืมเงินมาทำการผลิตสินค้าเนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเป็นปัจจัยหนึ่งของการตัดสินใจลงทุน ดังนั้นในกรณีที่รัฐบาลต้องการเพิ่มผลผลิตการเกษตร รัฐก็ควรกำหนดนโยบายในการให้สินเชื่อโดยลดอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อการเกษตรหรือกำหนดอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวให้เหมาะสม

การวิเคราะห์จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการพิจารณาภายใต้การกำหนดเทคโนโลยีที่เป็นอยู่ ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นเทคโนโลยีคงที่ ในภาวะที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปจะทำให้ MVP เพิ่มขึ้น แสดงโดยการเลื่อนของเส้น MVP จากเส้น MVP_{x_1} เป็น MVP_{x_2} ในภาพที่ 2.4 แสดงว่าเกษตรกรมีการผลิตเพิ่มขึ้นและรายได้สูงขึ้น ในกรณีนี้จะทำให้ความต้องการสินเชื่อการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น

ภาพที่ 2.6 การใช้ปัจจัย x เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลง

เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไป มีผลทำให้ MVP_{X_1} ขยับเลื่อนไปทางขวามือเป็น MVP_{X_2} จุดเหมาะสมของการใช้ปัจจัย X จะเปลี่ยนจาก X_{E1} เป็น X_{E2} สมมติว่าเกษตรกรมีเงินทุนจำนวนเดิมคือที่สามารถจะซื้อ X ได้เพียง X_0 แต่รายได้สุทธิของเกษตรกรจะเพิ่มสูงขึ้นจาก AC_0SR เป็น AC_0SU

อย่างไรก็ตาม หากเกษตรกรใช้ปัจจัย X เพียง X_0 การที่เกษตรกรมีกำไรเพิ่มมากขึ้น จึงอาจทำให้เขาถุ้มเงินมาเพิ่มขึ้นเพื่อซื้อปัจจัย X ในกรณีนี้ความต้องการสินเชื่อจะเพิ่มขึ้น หากเกษตรกรไม่ได้รับสินเชื่อที่เพียงพอจะทำให้เขาไม่สามารถเพิ่มการผลิตและเพิ่มรายได้ได้ ซึ่งหากพิจารณาในระดับประเทศหมายความว่า การผลิตทางการเกษตรจะต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และรายได้จากภาคการเกษตรก็จะต่ำด้วย

กล่าวโดยสรุป

1. การให้สินเชื่อต่อเกษตรกรอย่างเพียงพอจะมีผลทำให้รายได้ของเกษตรกรสูงขึ้นแม้เกษตรกรจะผลิตในระดับเทคโนโลยีเดิมก็ตาม
2. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีจะมีผลทำให้เกษตรกรมีความต้องการสินเชื่อเพิ่มมากขึ้น
3. ถ้าเกษตรกรไม่ได้รับความสะดวกในการให้บริการด้านสินเชื่อ หรือสินเชื่อไม่สามารถขยายได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีแล้ว การผลิตและรายได้ของเกษตรกรก็จะไม่สามารถเพิ่มตามที่ควรจะเป็นได้

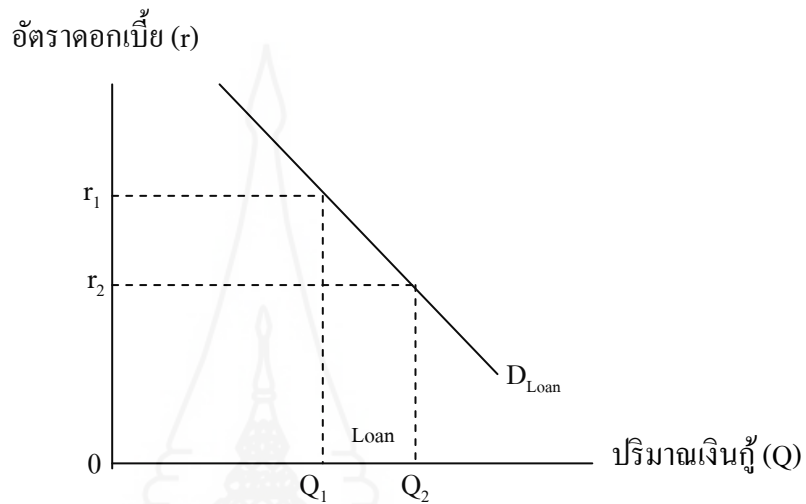
นอกจากทฤษฎีอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรแล้ว ความต้องการเงินทุนในการผลิตยังสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ ซึ่งเป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกร

1.4 ทฤษฎีปริมาณเงินทุนให้กู้ (Loanable Funds Theory)

ทฤษฎีปริมาณเงินทุนให้กู้ (สืบค้นข้อมูลจาก www.econ.neu.ac.th เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2553) ได้พัฒนาแนวคิดมาจากทฤษฎีของสำนักคลาสสิก (Classic School) โดย Wicksell เมื่อปี ค.ศ. 1936 โดยการนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงของระบบเศรษฐกิจมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงแล้วไม่ได้จ่ายเพื่อการออม แต่เป็นการจ่ายสำหรับการให้กู้ ไม่ว่าแหล่งเงินกู้นั้นจะมาจากไหนและถูกนำไปเพื่อวัตถุประสงค์อะไร ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยจึงถูกกำหนดโดยอุปสงค์เงินกู้ (demand for loanable funds) และอุปทานเงินให้กู้ (supply of loanable funds)

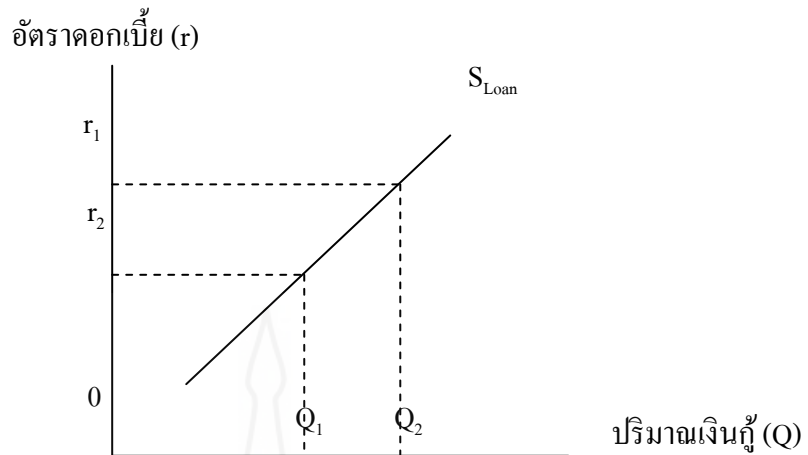
ในด้านอุปสงค์เงินกู้ มีตัวแปรที่สำคัญ คืออัตราดอกเบี้ย เพราะโดยทั่วไปผู้ขอกู้จะพอใจอัตราดอกเบี้ยต่ำ ในภาพที่ 2.5 กำหนดให้แกนตั้งแสดงอัตราดอกเบี้ยและแกนนอนแสดง

จำนวนเงินที่ขอกู้ ดังนั้นเส้นอุปสงค์เงินกู้จะลาดลงจากบนซ้ายไปล่างขวา แสดงว่า ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยที่สูง ความต้องการเงินกู้จะมีน้อย และเมื่ออัตราดอกเบี้ยลดต่ำลง ความต้องการเงินกู้จะมีมากขึ้น แสดงโดยเส้นอุปสงค์เงินกู้ D_{loan} ในภาพที่ 2.7

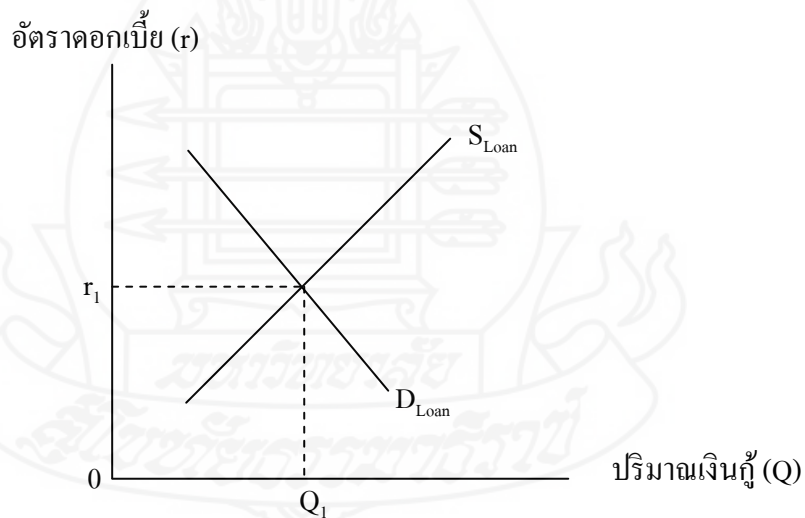
ภาพที่ 2.7 ลักษณะเส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้

ส่วนทางด้านอุปทานเงินให้กู้ หมายถึง เงินให้กู้ทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่งแก่ ผู้บริโภค รัฐบาล และองค์กรธุรกิจ โดยทั่วไปแล้วหากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำธนาคารจะนำเงินออกมาให้กู้น้อย แต่ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นธนาคารจะนำเงินออกมาให้กู้มากขึ้น เส้นอุปทานของเงินให้กู้จะมีลักษณะเป็นเส้นที่ลาดจากล่างซ้ายขึ้นไปข้างบนขวา คล้ายกับเส้นอุปทานของสินค้าและบริการ ดังภาพที่ 2.8 โดยกำหนดให้แกนตั้งแสดงอัตราดอกเบี้ย และแกนนอนแสดงอุปทานเงินให้กู้

ภาพที่ 2.8 ลักษณะเส้นอุปทานเงินให้กู้

อุปสงค์เงินกู้และอุปทานเงินให้กู้จะเป็นตัวกำหนดระดับอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ โดยอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จะถูกกำหนด ณ จุดตัดกันของเส้นอุปสงค์เงินกู้และอุปทานเงินให้กู้ โดยอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมจะเป็นอัตราที่เกิดจากการให้กู้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่ง ณ จุดนี้แสดงถึงปริมาณอุปสงค์เงินกู้เท่ากับปริมาณอุปทานเงินให้กู้ ดังในภาพที่ 2.9

ภาพที่ 2.9 ดุลยภาพตลาดเงินกู้

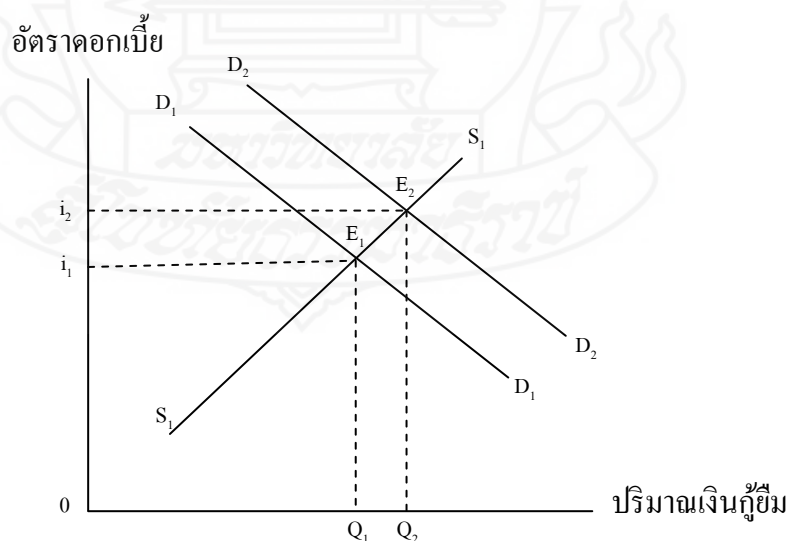
อย่างไรก็ตาม อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพในตลาดแต่ละแห่งอาจมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการแข่งขัน ลักษณะของอุปทานเงินให้กู้และระยะเวลาในการให้กู้ไม่เท่ากัน ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพของเงินกู้แต่ละประเภทอาจแตกต่างกัน และมีได้หลายอัตรา ซึ่งอัตราดอกเบี้ยในตลาดต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ ณ จุดที่อุปทานเงินให้กู้และอุปสงค์

เงินกู้ในตลาดนั้น ๆ เท่ากันพอดี ถ้าอุปทานเงินกู้เพิ่มขึ้น ขณะที่อุปสงค์เงินคงที่ อัตราดอกเบี้ยก็จะต่ำลง ในทางตรงกันข้าม ถ้าอุปสงค์เงินเพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ยก็จะสูงขึ้น อุปทานเงินกู้ก็จะเพิ่มขึ้น การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จะมาจากการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านอุปสงค์และอุปทานเงินกู้ การปรับตัวจะสิ้นสุดเมื่อเกิดการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพอีกครั้งหนึ่ง

1.5 ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยคลาสสิก (Classical Theory)

ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพของคลาสสิก อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพถูกกำหนดโดยอุปทานของเงินทุนและอุปสงค์ของเงินทุน โดยอุปทานของเงินทุนได้แก่ อุปทานของเงินออมในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยโดยตรง กล่าวคือ เมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น อุปทานของเงินออมจะมากขึ้น และถ้าอัตราดอกเบี้ยลดลงอุปทานของเงินออมก็จะลดลง ดังนั้นเส้นอุปทานของเงินทุนจะทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา เช่นเดียวกับอุปทานของสินค้าและบริการอื่นๆ

ส่วนในด้านอุปสงค์ของเงินทุน ซึ่งเป็นความต้องการลงทุนของภาคธุรกิจ อุปสงค์ของเงินทุนมีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ปริมาณความต้องการลงทุนจะลดลงเนื่องจากมีต้นทุนในการกู้ยืมเงินที่สูงขึ้น และเมื่ออัตราดอกเบี้ยลดลงปริมาณความต้องการลงทุนจะเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีต้นทุนในการกู้ยืมเงินที่ต่ำลงแต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้ข้อสมมติฐานว่าไม่มีส่วนร่วไหลของเงินออม (Hoarding) และในขณะเดียวกันไม่มีแหล่งเงินแหล่งอื่นนอกเหนือจากเงินออมของผู้ออม และไม่มีการสร้างเงินของระบบธนาคารพาณิชย์ (สืบค้นข้อมูลจาก www.econ.neu.ac.th เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2553)

ภาพที่ 2.10 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพของสำนักคลาสสิก

จากภาพที่ 2.10 แกนตั้งวัดอัตราดอกเบี้ย ส่วนแกนนอนวัดปริมาณเงินกู้ยืม โดยดุลยภาพเริ่มต้นที่จุด E_1 เนื่องจากเกิดการตัดกันระหว่างเส้น $D_1 D_1$ ซึ่งเป็นเส้นแสดงความต้องการเงินลงทุนของภาคธุรกิจกับเส้น $S_1 S_1$ ซึ่งเป็นเส้นเงินออมของระบบเศรษฐกิจ อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพจะเกิดจากจุดตัดของเส้น $D_1 D_1$ กับเส้น $S_1 S_1$ ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพจึงเท่ากับ Oi_1 และมีปริมาณเงินกู้ยืมเท่ากับดุลยภาพ OQ_1 ต่อมาถ้าระบบเศรษฐกิจภาคธุรกิจเกิดมีการผลิตสินค้าและบริการใหม่ๆ จะมีผลทำให้เส้นอุปสงค์ของเงินทุนขยับเป็นเส้นใหม่ จากเส้น $D_1 D_1$ ไปเป็น เส้น $D_2 D_2$ เกิดดุลยภาพใหม่ ณ จุด E_2 ทำให้อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพใหม่จะสูงขึ้นเป็น Oi_2 และมีปริมาณเงินทุนให้กู้ยืมสูงขึ้นเป็น OQ_2

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ทำการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา สรุปได้ดังนี้

จำลอง ปรีชา (2540) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และทัศนคติของสมาชิกสหกรณ์ที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตร ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด จำนวน 6 ตำบล คือ ตำบลแม่สรวย ตำบลแม่พริก ตำบลเจดีย์หลวง ตำบลศรีถ้อย ตำบลป่าแดด และตำบลท่าก้อ ใช้จำนวนตัวอย่าง 327 ตัวอย่าง ซึ่งมีปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ขนาดของฟาร์ม รายได้จากการเกษตร รายได้นอกภาคเกษตร ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางการเกษตร การออมของสมาชิก และหนี้สินอื่นของสมาชิก และทำการวิเคราะห์ประมวลผลเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation)

ผลการศึกษาพบว่า รายได้จากการเกษตรและรายได้นอกการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิก ซึ่งมีค่า r เท่ากับ 0.5997 และ 0.1941 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งหมายความว่า ถ้ารายได้จากการเกษตร และรายได้นอกการเกษตรเพิ่มขึ้น 100 บาท จะมีผลทำให้สมาชิกมีความต้องการสินเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น 59 บาท และ 19 บาทตามลำดับ ผลจากการวิเคราะห์ค่า r พบว่ารายได้จากการเกษตรและรายได้นอกการเกษตรกับสินเชื่อการเกษตรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม

สมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า รายได้จากการเกษตรและรายได้นอกการเกษตรกับสินเชื่อการเกษตรมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม มีสาเหตุเนื่องจากสมาชิกมีความมั่นใจว่าเมื่อมีรายได้เพิ่มมากขึ้นก็จะสามารถส่งชำระหนี้เงินกู้ได้ตามกำหนดจึงทำให้กู้เงินเพิ่มมากขึ้น ในด้านค่าใช้จ่ายในการลงทุนผลิตการเกษตร การวิเคราะห์ค่า r เท่ากับ 0.9459 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 หมายความว่า ค่าใช้จ่ายในการลงทุนผลิตการเกษตรเพิ่มขึ้น 100 บาท มีผลทำให้ความต้องการสินเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น 94 บาท สอดคล้องกับผลการวิจัยและเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ค่าใช้จ่ายในการลงทุนผลิตการเกษตรกับสินเชื่อการเกษตรมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวกับอายุของสมาชิก ระดับการศึกษาของสมาชิก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ขนาดของฟาร์ม การออมของสมาชิก หนี้สินอื่นของสมาชิก และปริมาณสินเชื่อที่สหกรณ์อนุมัติ เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด แต่อย่างใด

จุฑามาส ชุมพานิช (2541) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรป่าซาง จำกัด อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ 2) เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ การศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรป่าซาง จำกัด จำนวน 120 ตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ ((Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อการเกษตรที่ได้รับในปีการผลิต 2538/2539

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 83.30 เป็นเพศหญิงร้อยละ 16.70 อายุเฉลี่ย 53.43 ปี ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกส่วนใหญ่น้อยกว่า 9 ปี ร้อยละ 37.50 ขนาดพื้นที่ฟาร์มเฉลี่ย 6.44 ไร่ ส่วนใหญ่สมาชิกประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ การปลูกลำไย กระเทียม ข้าว หอมแดง รายได้จากการเกษตรเฉลี่ย 87,571.67 บาท รายได้นอกการเกษตรเฉลี่ย 34,830 บาท รายจ่ายภาคการเกษตรเฉลี่ย 52,802.80 บาท ลงทุนในภาคการเกษตรเฉลี่ย 57,840.83 บาท มีทรัพย์สินเฉลี่ย 928,296.67 บาท หนี้สินเฉลี่ย 92,458.33 บาท และการออมของสมาชิกเฉลี่ย 14,167.31 บาท การใช้สินเชื่อของสมาชิกพบว่า สมาชิกใช้สินเชื่อจากสหกรณ์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 94.17 สมาชิกได้รับสินเชื่อเพื่อการเกษตรเต็มที่คิดเป็นร้อยละ 80.83 สินเชื่อที่ใช้เป็นเงินกู้ระยะสั้นเฉลี่ย 24,750 บาท เงินกู้ระยะปานกลางเฉลี่ย 62,209.78 บาท สมาชิกสามารถชำระได้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย คิดเป็นร้อยละ 72.50 การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านรายจ่ายในการเกษตรอธิบายการ

เปลี่ยนแปลงของปริมาณสินเชื่อเพื่อการเกษตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.819 ปัจจัยด้านขนาดของฟาร์มและการลงทุนในการเกษตรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.084 และ 0.056 ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ได้ร้อยละ 92.60 สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านรายจ่ายในการเกษตร ขนาดของฟาร์มและการลงทุนในการเกษตร ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

วណุฒินันท์ บุญธิมา (2542) ศึกษาความต้องการสินเชื่อของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการสินเชื่อของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อการประกอบอาชีพอย่างเกี่ยวข้องในการเกษตร 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ธ.ก.ส. เพื่อประกอบอาชีพอย่างเกี่ยวข้องในการเกษตร โดยใช้สถิติคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไคสแควร์ โดยทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ในเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมด 229 คน

ผลการศึกษาพบว่า ลูกค้า ธ.ก.ส. ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาระดับ ป.4 – ป.7 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.6 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.2 คน รายได้รวมในฟาร์มเฉลี่ย 31,698.69 บาทต่อปี รายได้รวมนอกฟาร์มเฉลี่ย 55,489.08 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง และไม่มีการกู้เงินแหล่งใดเลย นอกจาก ธ.ก.ส. สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด เงินที่นำมาชำระหนี้เงินกู้มาจากรายได้ทั้งการเกษตรและนอกการเกษตร การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อเฉลี่ยเฉลี่ย 10.83 ครั้งต่อปี มีความรู้เกี่ยวกับสินเชื่อเฉลี่ย 8.04 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ อายุ การศึกษา รายได้รวมในฟาร์ม รายได้รวมนอกฟาร์ม สภาพการถือครองที่ดิน หนี้เงินกู้ การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ ประเภทอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร และประสบการณ์ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องในการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องในการเกษตร

กฤษณา ไชยเตกุล (2544) ศึกษาความต้องการสินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอเมืองจังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อการศึกษาความต้องการสินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรของลูกค้า ธ.ก.ส. เพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร

การเกษตร 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ธ.ก.ส. เพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร โดยใช้สถิติคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไคสแควร์ โดยทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ทั้งหมด 125 คน

ผลการศึกษาพบว่า ลูกค้า ธ.ก.ส. ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุเฉลี่ย 41 ปี สถานภาพสมรสแล้ว การศึกษาระดับ ป.4 – ป. 6 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3-5 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน รายได้ในฟาร์มเฉลี่ย 43,320 บาทต่อปี รายได้นอกฟาร์มน้อยกว่า 20,360 บาทต่อปี สถานภาพการถือครองที่ดินส่วนมากเกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 88.8 มีการกู้เงินจากพ่อค้าคนกลางและนายทุนอื่นนอกจาก ธ.ก.ส. สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด เงินที่นำมาชำระหนี้เงินกู้มาจากรายได้ทั้งในการเกษตรและนอกการเกษตร ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า หนี้เงินกู้และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร

สนธิลักษณ์ รักไทย (2544) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ปีการผลิต 2539/2540 มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิก 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ 3) เพื่อศึกษาอุปสงค์ของการดำเนินธุรกิจสินเชื่อการเกษตร ในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรจากการสุ่มตัวอย่าง ใช้การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร ยามาเน่ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างและนำไปกระจายตามกลุ่มของสมาชิก และเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด จำนวน 93 ราย ใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการคำนวณค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิจัยใช้ค่าสถิติสหสัมพันธ์ (Correlation) กำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ร้อยละ 95 ขึ้นไป

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า สภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 – 7 มีสมาชิกในครัวเรือน 4 คน มีที่ดินเป็นของตนเองเฉลี่ย 4.62 ไร่ มีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 45,312.31 บาท/ปี มีรายได้จากนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 43,115.76 บาทต่อปี มีรายจ่ายจากการเกษตรเฉลี่ย 23,879.13 บาทต่อปี มีรายจ่ายนอกภาคเกษตร 53,524.73 บาทต่อปี สมาชิกส่วนใหญ่เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ย 6.37 ปี เคยกู้เงินจากสหกรณ์ 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.6 จากกลุ่มตัวอย่าง 93 ราย สมาชิกส่วนใหญ่จะกู้เงินระยะปานกลาง โดยกู้เป็น

จำนวนเงินต่ำกว่า 10,000 บาท เงินกู้ระยะสั้นเป็นจำนวน 10,001 – 30,000 บาท ในการชำระหนี้พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด จำนวน 53 ราย สำหรับสมาชิกที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ทั้งหมดมีสาเหตุเนื่องจากราคาผลผลิตตกต่ำคิดเป็นร้อยละ 40.9 นอกจากนี้พบว่า สมาชิกไม่มีเงินทุนเป็นของตนเอง แหล่งเงินกู้ที่สำคัญคือ ญาติพี่น้อง และสมาชิกเห็นว่าสหกรณ์ให้สินเชื่ออย่างเพียงพอ ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์พบว่า รายจ่ายในการเกษตร ขนาดของฟาร์ม รายจ่ายนอกการเกษตร และอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ ส่วนจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับความต้องการสินเชื่อการเกษตร การลงทุนในการเกษตร รายได้นอกการเกษตร รายได้ในการเกษตรและการลงทุนนอกการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตร

จริยา จรตล (2544) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรฝาง จำกัด อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการผลิต 2542/2543 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรฝาง จำกัด 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรฝาง จำกัด โดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่กู้เงินระยะสั้นทั้งหมด 170 คน

ผลการศึกษาพบว่า สภาพทั่วไปของสมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุเฉลี่ย 37 – 45 ปี สมาชิกส่วนใหญ่สมรสแล้ว สมาชิกส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถม มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.98 คน/ครัวเรือน มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.85 คน/ครัวเรือน สมาชิกมีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกเฉลี่ย 6.07 ปี และสมาชิกมีพื้นที่เฉลี่ย 20.68 ไร่/คน สมาชิกมีรายได้ในภาคเกษตรเฉลี่ย 290,550.80 บาท/คน รายจ่ายภาคเกษตรเฉลี่ย 247,054.60 บาท/คน รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 41,611.76 บาท/คน รายจ่ายนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 54,395.29 บาท/คน การลงทุนภาคเกษตรเฉลี่ย 7,773.10 บาท/คน การลงทุนนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 15,434.78 บาท/คน มีเงินออมเฉลี่ย 29,841.18 บาท/คน และหนี้สินเฉลี่ย 13,411.76 บาท/คน ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อ ได้แก่ ขนาดของพื้นที่ รายได้นอกภาคเกษตร รายจ่ายในภาคเกษตร รายจ่ายนอกภาคเกษตร ในระดับนัยสำคัญที่ .01 ขนาดของพื้นที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 203.009 รายได้นอกภาคเกษตรมีค่าสัมประสิทธิ์ 8.530 รายจ่ายภาคเกษตรมีค่าสัมประสิทธิ์ 7.868 และรายจ่ายนอกภาคเกษตรมีค่าสัมประสิทธิ์ 6.848 ปัจจัยทั้งสี่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อของสมาชิกได้ 32.80 เปอร์เซ็นต์ ที่เหลืออีก 67.20 เปอร์เซ็นต์เป็นอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาใช้ในสมการ สำหรับปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อ

ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิก รายได้ในภาคเกษตร การลงทุนในภาคเกษตร และการลงทุนนอกภาคเกษตร

สมบุญ เทพคำ (2545) ศึกษาความต้องการสินเชื่อเพื่อปลูกหัวหอมใหญ่ของสมาชิกสหกรณ์ ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ฝาง จำกัด อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึง 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม 2) ความต้องการสินเชื่อเพื่อปลูกหัวหอมใหญ่ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการของเกษตรกรกับความต้องการสินเชื่อเพื่อปลูกหัวหอมใหญ่ และ 4) ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สินเชื่อเพื่อปลูกหัวหอมใหญ่ของสมาชิกสหกรณ์ผู้ปลูกหัวหอมใหญ่ฝาง จำกัด ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 319 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi stage random sampling) ในท้องที่ตำบลเวียง ตำบลโป่งน้ำร้อน ตำบลแม่คะ ตำบลแม่ข่า ตำบลม่อนปิ่น ตำบลสันทราย และตำบลแม่สุ่น ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC)

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม สมาชิก มีอายุโดยเฉลี่ย 44 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา สมรสแล้ว และมีจำนวนบุตรในวัยเรียนเฉลี่ย 1 คน สมาชิกส่วนใหญ่เช่าที่ดินปลูกหัวหอมใหญ่ มีเนื้อที่ปลูกหอมหัวใหญ่เฉลี่ย 7 ไร่ ต่อครอบครัว มีรายได้สุทธิทั้งหมดเฉลี่ยปีละ 131,151 บาทต่อครอบครัว มีทุนในการดำเนินการเกษตรไม่เพียงพอ สมาชิกเคยใช้สินเชื่อเพื่อปลูกหอมหัวใหญ่โดยรวมเฉลี่ย 68,721 บาท มียอดหนี้คงเหลือเฉลี่ยจำนวน 71,880 บาท แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่จะกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ คือ ในอัตรา น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 5 ต่อเดือน มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือเกษตรตำบลโดยเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากการชมรายการโทรทัศน์และเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นอีกนอกเหนือจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ฝาง จำกัด สมาชิกมีความต้องการที่จะใช้สินเชื่อเพื่อปลูกหอมหัวใหญ่ในกิจกรรมการผลิต ได้แก่ ซื้อปุ๋ย ซื้อเมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่ ซื้อยามาแมลง จ้างแรงงานในการผลิต และค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว ผลผลิตอยู่ในระดับสูง ในด้านการอุปโภคบริโภคเป็นค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ใช้เงินกู้ที่ค้างชำระอื่น ๆ และซื้อที่ดิน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าระดับการศึกษา สภาพการถือครองที่ดิน รายได้ ความเพียงพอของทุนในการเกษตร ยอดหนี้คงเหลือ และแหล่งการรับฟังข่าวสารมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการสินเชื่อเพื่อปลูกหอมหัวใหญ่ ส่วนอายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรในวัยเรียน ประสบการณ์ในการกู้ยืมเงิน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ขนาดของฟาร์ม จำนวนสินเชื่อเพื่อปลูกหอมหัวใหญ่ แหล่งเงินทุนที่ได้สินเชื่อ ดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงิน จำนวนความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และการเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการสินเชื่อเพื่อปลูกหอมหัวใหญ่ ปัญหาในการใช้สินเชื่อได้แก่ แหล่งเงินทุนมีน้อย ขาดเอกสารสิทธิ์ที่ดินเพื่อค้ำประกันเงินกู้ ขั้นตอนในการกู้มีวิธีปฏิบัติที่ยุ่งยาก อัตราดอกเบี้ยสูง และการกำหนดเวลาชำระคืนสั้นเกินไป นอกจากนี้แล้ว ยังมีปัญหาอื่น เช่น ขาดโรงเก็บรักษาผลผลิต ค่าแรงงานสูง ขาดการแนะนำเรื่องเทคโนโลยีจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ราคาผลผลิตไม่แน่นอนตลาดจำหน่ายหอมหัวใหญ่อยู่ไกล และระบบใช้น้ำชลประทานมีน้อยเกินไป

ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2545) ทำการวิจัยโครงการ ความต้องการสินเชื่อของครัวเรือนชนบท มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาระดับความต้องการสินเชื่อของครัวเรือนชนบททั้งในภาคกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนนโยบายด้านการให้สินเชื่อต่อไป โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นสองส่วน ในส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์โดยสมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression) เป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นเหตุเป็นผลกันระหว่างความต้องการสินเชื่อกับตัวแปรต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อความต้องการสินเชื่อของครัวเรือน และส่วนที่สองจะเป็นการวิเคราะห์ความต้องการสินเชื่อ โดยใช้แบบจำลองลิเนียร์โปรแกรมมิ่ง เป็นการวิเคราะห์ศึกษาว่า ภายใต้อุปกรณ์ ด้านทรัพยากรต่าง ๆ ที่ครัวเรือนมี เช่น ที่ดิน แรงงานครอบครัว แรงงานจ้าง เครื่องจักรกล เครื่องมือ อุปกรณ์ ทุน และภายใต้ระบบการเพาะปลูก ราคาผลผลิต ราคาปัจจัยการผลิตที่เป็นอยู่ ครัวเรือนจะมีความต้องการสินเชื่อมากน้อยเท่าใด แบ่งช่วงเวลาออกเป็น 4 ไตรมาส ในช่วง 1 ปี การศึกษาอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครัวเรือนจากเขตภาคต่าง ๆ เพื่อหาประมาณรายจ่ายในการผลิตพืชที่สำคัญในพื้นที่แต่ละชนิด ด้านรายได้ครัวเรือน รายจ่ายด้านการเกษตร และรายได้อื่น ๆ นอกภาคเกษตรและค่าใช้จ่ายการบริโภค รวมถึงด้านหนี้สินของครัวเรือน ทำการศึกษาทั้งครัวเรือนเกษตรและครัวเรือนอื่น ๆ ที่อาศัยปะปนอยู่กับครัวเรือนเกษตรด้วย โดยทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีแบบจำลองลิเนียร์โปรแกรมมิ่ง

ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต้องการสินเชื่อในไตรมาสที่ 1 3 และ 4 ครัวเรือนเกษตรภาคเหนือต้องการสินเชื่อในไตรมาสที่ 1-3 ครัวเรือนเกษตรในภาคตะวันออกมีความต้องการสินเชื่อในไตรมาสที่ 3 ส่วนครัวเรือนเกษตรในภาคกลาง และภาคใต้ไม่มีความต้องการสินเชื่อระยะสั้นในทุกไตรมาส การศึกษาพบว่า ครัวเรือนที่มีรายได้ประจำ เช่น ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพค้าขาย หรือบริการ ซึ่งมีรายได้ค่อนข้างสม่ำเสมอ จะไม่มีความต้องการสินเชื่อระยะสั้น กรณีตรงกันข้าม ถ้าหากรายได้ต่ำกว่ารายจ่าย ครัวเรือนจะมีความต้องการสินเชื่อทุกไตรมาส สำหรับครัวเรือนมีความต้องการสินเชื่อทุกประเภท ทั้งระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว ยกเว้นครัวเรือนที่มีรายได้ประจำ ต้องการสินเชื่อระยะสั้น แต่การศึกษาในส่วนอื่น ๆ พบว่า ครัวเรือนต้องการสินเชื่อระยะปานกลางและระยะยาว เนื่องจากครัวเรือนมีการลงทุนปลูกไม้

ผลไม่ขึ้นต้น ชื่อที่ดิน ซ่อมสร้างโรงเรียน ซื้อมอเตอร์ไซด์ รถยนต์ รถบรรทุก แข่งแข่งค้าขาย และการส่งสมาชิกของครัวเรือนไปทำงานต่างประเทศ ในส่วนของจำนวนความต้องการสินเชื่อของครัวเรือนแต่ละประเภท โดยเฉพาะในแต่ละพื้นที่ และภูมิภาค จะมีความแตกต่างกัน และระบบการเพาะปลูกพืช มีผลต่อความต้องการสินเชื่อระยะสั้นที่แตกต่างกัน ด้านรายได้อื่น ๆ นอกภาคการเกษตร เช่น รายได้จากการรับจ้างแรงงาน รายได้จากการที่สมาชิกในครัวเรือนส่งเงินกลับมาให้ หรือรายได้จากการทำงานประจำ หรือค้าขาย จะมีผลทำให้ความต้องการสินเชื่อลดลง ในทางตรงกันข้าม การมีค่าใช้จ่ายในการบริโภค รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการศึกษาจะทำให้มีความต้องการสินเชื่อมากขึ้น การศึกษาราคาเงาของแบบจำลองถินียโปรแกรมมิ่ง พบว่าในทุกพื้นที่ทุกประเภทของครัวเรือน และที่ดินจะเป็นข้อจำกัด ค่าราคาเงาเป็นบวกทั้งหมดโดยเฉลี่ยพื้นที่สวนและพื้นที่ไร่ มันสำปะหลัง และแรงงานของครัวเรือนเป็นข้อจำกัดในทุก ๆ ไตรมาส ในช่วงไตรมาสที่ 1 และ 2 จะสูงกว่าในไตรมาสที่ 3 และ 4 และราคาเงาของแรงงานของครัวเรือนรับจ้าง จะสูงกว่าของครัวเรือนประเภทอื่น ๆ ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับราคาเงาของสินเชื่อ ซึ่งกำหนดให้ครัวเรือนมีหนี้คงค้างเมื่อต้นไตรมาสที่ 1 เป็นจำนวน 5,000 บาท และในระหว่างปีกำหนดให้ครัวเรือนสามารถกู้ได้จากสถาบันการเงินได้ในวงเงินสูงสุด 20,000 บาท ส่วนการกู้จากแหล่งนอกระบบไม่มีการจำกัดในเรื่องของวงเงินสูงสุด การวิเคราะห์พบว่ามีเพียงพื้นที่เดียว คือจังหวัดเชียงใหม่ที่วงเงินสินเชื่อจากสถาบันการเงินเป็นข้อจำกัดในการวิเคราะห์ ครัวเรือนจะกู้เงินจากสถาบันการเงินจนเต็มวงเงินสูงสุดที่สามารถกู้ได้ และยังกู้เงินจากแหล่งนอกระบบอีกเป็นจำนวนมาก

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2545) ทำการวิจัยโครงการความต้องการสินเชื่อของครัวเรือนชนบท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความต้องการสินเชื่อของครัวเรือนชนบททั้งในภาคกลางภาคตะวันออกเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนนโยบายด้านการให้สินเชื่อต่อไป การวิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression)

ผลการศึกษาพบว่าการลงทุนในทรัพย์สินต่าง ๆ ต้องใช้เงิน ลงทุนและเงินที่นำมาลงทุนสามารถแบ่งแหล่งที่มาได้เป็น 2 แหล่ง คือ 1. เงินทุนของตนเอง 2. เงินกู้ยืมหรือสินเชื่อ เงินทุนของครัวเรือนได้มาจากเงินออม ซึ่งเงินออมคือส่วนของรายได้ที่มีได้นำไปใช้จ่ายในการบริโภค หากเงินออมที่ยังไม่ได้นำไปใช้ในการลงทุนหรือการบริโภค สามารถนำเงินออมไปฝากกับสถาบันการเงิน ต่าง ๆ หรือนำไปลงทุนในแหล่งเงินทุนนอกระบบ เช่น แชร หรือนำไปฝากกับกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อให้ได้ดอกเบี้ยจากการนำเงินออมไปฝาก ทำให้เงินออมมีจำนวนเพิ่มขึ้นเมื่อถึงเวลาที่ต้องการใช้ก็ถอนคืนมาใช้ได้ ส่วนรายได้ของครัวเรือน คือเงินที่ได้มาจากสินค้าและบริการที่ผลิตออกขาย ในกรณีที่ครัวเรือนมีเงินออมไม่เพียงพอกับความต้องการลงทุน ครัวเรือน

จะต้องกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน ต่าง ๆ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน และ สหกรณ์การเกษตร หรืออาจกู้ยืมเงินทุนจากแหล่งเงินทุนนอกระบบ เช่น พ่อค้ายาทุน ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเงินทุนต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อนำเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการลงทุน ซึ่งอาจมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นไม่มากนักเนื่องจากต้องเสียดอกเบี้ยในการกู้ยืมสูงกว่ารายได้ที่ได้จากการลงทุน ในทำนองเดียวกัน หากครัวเรือนมีความมั่นใจว่าโครงการลงทุนให้อัตราผลตอบแทนสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อาจตัดสินใจกู้เงินมาใช้ในโครงการลงทุน และต้องตัดสินใจว่าจะกู้เงินจากสถาบันการเงินหรือจากแหล่งนอกระบบ ซึ่งครัวเรือนจะตัดสินใจกู้เงินจากแหล่งใดขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่าง ๆ ของสถาบันการเงินต่าง ๆ หรือแหล่งเงินทุนนอกระบบแต่ละแหล่งได้แก่ วงเงินกู้ ระยะเวลาในการผ่อนชำระคืน อัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บ เป็นต้น

ศิริพร สุขเกษม (2546) ศึกษาเรื่อง ความต้องการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรบ้านค่าย จำกัด จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาพเศรษฐกิจสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านค่าย จำกัด และ 2) วิเคราะห์ความต้องการสินเชื่อระยะสั้นของสมาชิก การศึกษาใช้ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ข้อมูลปฐมภูมิเก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์ครัวเรือนสมาชิกสหกรณ์ 40 ครัวเรือน ในปี 2543 ข้อมูลทุติยภูมิเก็บรวบรวมจากรายงานและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์อำเภอ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด ฯลฯ ทำการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองลิเนียโปรแกรมมิ่ง

ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนสมาชิก ถือครองที่ดินจำนวน 18 ไร่ มีสมาชิกที่อยู่ในวัยแรงงาน 2 คนโดยเป็นผู้ที่ทำงานนอกฟาร์ม 1 คน ส่วนใหญ่เรียนจบชั้นประถม 4 และทำการเพาะปลูกไม้ผลต่าง ๆ เช่น ขนุน พารา ข้าว และมันสำปะหลัง ครัวเรือนมีรายได้สุทธิ 68,000 บาท มีเงินกู้ยืมค้างในขณะช่วงต้นปีการเพาะปลูกเป็นจำนวน 9,088 บาท รายได้นอกฟาร์ม เป็นสัดส่วนร้อยละ 52.9 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน สหกรณ์การเกษตรเป็นสถาบันการเงินประเภทเดียวที่ให้สินเชื่อแก่สมาชิกในระหว่างปี สมาชิกสหกรณ์บางครัวเรือนกู้เงินจากทั้งสหกรณ์และแหล่งนอกระบบ ในส่วนของการวิเคราะห์ความต้องการสินเชื่อระยะสั้นของสมาชิก แบ่งครัวเรือนออกเป็น 5 กลุ่มตามลักษณะการถือครองที่ดินและการทำงานนอกฟาร์ม การวิเคราะห์พบว่าค่าฟังก์ชันวัตถุประสงค์ (รายได้สุทธิของครัวเรือน) ที่มีสมาชิกทำงานนอกฟาร์มสูงกว่าของครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกทำงานนอกฟาร์ม ครัวเรือนรับจ้างมีความต้องการสินเชื่อมากที่สุด เท่ากับ 49,000 บาท และครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกทำงานนอกฟาร์มมีความต้องการสินเชื่อระยะสั้นจำนวน 44,000 บาท ครัวเรือนกลุ่มอื่น ๆ ไม่มีความต้องการสินเชื่อระยะสั้น ครัวเรือนมีความต้องการ

สินเชื่อบริหารหว่างเดือนสิงหาคมถึงพฤษภาคม และครัวเรือนจะกู้เงินจากสหกรณ์เงินเต็มจำนวนที่สามารถจะกู้ได้ แต่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการจึงต้องกู้จากแหล่งนอกระบบเพิ่มเติม การวิเคราะห์ความไว พบว่า เมื่อผลผลิตลดลง ทำให้ราคาผลผลิตสูงขึ้น ครัวเรือนควรหยุดการปลูกยางพารา และหากราคาของผลผลิตต่ำลง ครัวเรือนควรเลิกปลูกข้าว

จิตติพล โพดาพล (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อบริหารระยะสั้นของเกษตรกรในหมู่บ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อบริหารระยะสั้นของเกษตรกรในหมู่บ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ปีการเพาะปลูก 2543/44 การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรจำนวน 40 ราย ที่ปลูกดอกเบญจมาศและทำการกู้ยืมสินเชื่อบริหารระยะสั้น โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบสมการถดถอยเชิงซ้อน

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะกู้ยืมเงินจากแหล่งสินเชื่อในสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 58.49 โดยส่วนใหญ่จะกู้ยืมจาก ธ.ก.ส. ส่วนแหล่งสินเชื่อนอกสถาบันการเงินที่สำคัญของเกษตรกรคือ พ่อค้าในหมู่บ้าน วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมของเกษตรกรส่วนใหญ่จะนำไปซื้อปุ๋ยและยาฆ่าแมลง ส่วนขนาดเงินกู้ที่เหมาะสมของเกษตรกรเท่ากับ 31,542.54 บาท ต่อครัวเรือน และจากผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อบริหารระยะสั้นของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยและต้นทุนการผลิต ส่วนปริมาณผลผลิตทางการเกษตรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งปริมาณผลผลิตทางการเกษตรและต้นทุนทางการเกษตร จะมีผลในทิศทางเดียวกันกับความต้องการสินเชื่อบริหารระยะสั้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้กล่าวคือ เมื่ออัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ความต้องการสินเชื่อบริหารระยะสั้นของเกษตรกรลดลง ส่วนการเพิ่มขึ้นของปริมาณผลผลิตทางการเกษตรและต้นทุนการผลิตจะมีผลทำให้ความต้องการสินเชื่อบริหารระยะสั้นของเกษตรกรเพิ่มขึ้นด้วย

วัลยา คำมุกชิก (2549) ศึกษาความต้องการสินเชื่อของลูกค้านานาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อของลูกค้านานาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของลูกค้านานาการที่รับสินเชื่อจาก (ธ.ก.ส.) กลุ่มตัวอย่างคือ ลูกค้า ธ.ก.ส. ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 170 คน โดยใช้ค่าสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าทดสอบไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า ลูกค้า ธ.ก.ส. ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 44 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า และมีที่ดินเป็นของตนเอง รายได้ทั้งหมดของครอบครัว

เฉลี่ย 152,734 บาทต่อปี มีภาระหนี้สินเฉลี่ย 73,323 บาท และสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด เงินที่นำมาชำระหนี้มาจากรายได้จากการประกอบอาชีพ มีการติดต่อกับพนักงานสินเชื่อของธนาคารจำนวน 1-5 ครั้งต่อปี ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ 3-5 ปี นอกจากเงินกู้จาก ธ.ก.ส. แล้วยังกู้ยืมจากธนาคารอื่นร้อยละ 24.7 โดยมีความต้องการจะขอกู้จาก ธ.ก.ส. เพิ่มอีก ในการกู้จะคำนึงถึงอัตราดอกเบี้ยมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. ในระดับมาก ด้านความต้องการสินเชื่อ พบว่า ลูกค้า ธ.ก.ส. มีระดับความต้องการสินเชื่อในระดับน้อย ได้แก่ ด้านพืช ด้านปศุสัตว์ ด้านประมง และด้านกิจกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ส่วนความต้องการสินเชื่อเพื่อการลงทุนด้านค้าขายอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ธ.ก.ส. ในภาพรวมพบว่า ระดับการศึกษาและเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ มีผลต่อความต้องการสินเชื่อ

สรุป

จากแนวคิด ทฤษฎี ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์สินเชื่อหรือความต้องการสินเชื่อของเกษตรกรคือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของ ธ.ก.ส. จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัยของ จำลอง ปรีชาจริยา จรชล จุฑามาส ชุมพานิช วฏฒณณ์ บุญธิมา พบว่าปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์สินเชื่อคือ ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร รายได้จากภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร การลงทุนทางการเกษตร การออม และหนี้สิน ส่วนงานวิจัยของฐิติพล โปดาพล พบว่าปัจจัยที่มีที่ผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อระยะสั้นของเกษตรกรคือ อัตราดอกเบี้ย ต้นทุนการผลิต และปริมาณผลผลิตทางการเกษตร การศึกษาของผู้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดจันทบุรี ได้กำหนดปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์สินเชื่อ คือ อัตราดอกเบี้ย (R) ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร (A) การลงทุนทางการเกษตร (I) รายได้จากภาคการเกษตร (Y) หนี้สิน (L) และเงินออม (S) สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

